Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. balandžio 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Valstybės pagalba — Sąvoka — EB 87 straipsnio 1 dalis — Bankui suteiktos privilegijos — Bendrovė, vykdanti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus — Esama ir nauja pagalba — EB 88 straipsnio 3 dalis — Nacionalinio teismo galios“

Byloje C-690/13

dėl *Monomeles Efeteio Thrakis* (Graikija) 2013 m. lapkričio 18 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. gruodžio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Trapeza Eurobank Ergasias AE

prieš

Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE),

Pavlos Sidiropoulos

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Jürimäe, teisėjai J. Malenovský (pranešėjas), ir A. Prechal,

generalinis advokatas N. Wahl,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Trapeza Eurobank Ergasias AE*, atstovaujamos advokatų A. Mitsibouna ir E. Katsigianni,

— *Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE)*, atstovaujamos advokatų E. Bourtzalas ir M. Fefes,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos G. Skiani ir I. Germani,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Flynn ir I. Zervas,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: graikų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl EB 87 straipsnio 1 dalies ir EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinio sakinio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Trapeza Eurobank Ergasias AE* (toliau – *Eurobank*) ginčą su *Agrotiki Trapeza tis Ellados ATE* (Graikijos nacionalinis bankas, toliau – ATE) ir P. Sidiropoulos dėl ATE įregistruotos nekilnojamojo turto, kuris priklauso P. Sidiropoulos, hipotekos galiojimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [EB 88] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 1 straipsnio b, c ir f punktuose nustatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

b) „esama pagalba“ – tai:

i) visa pagalba, kuri <…> iki Sutarties įsigaliojimo buvo teikiama atitinkamose valstybėse narėse, t. y. individuali pagalba ir pagalbos sistemos, įgyvendintos iki Sutarties įsigaliojimo ir toliau taikomos“;

<…>

iv) pagalba, kuri pagal 15 straipsnį yra laikoma esama pagalba;

<…>

c) „nauja pagalba“ – tai visa pagalba, <…> kuri nėra egzistuojanti pagalba, įskaitant egzistuojančios [esamos] pagalbos pakeitimus;

<…>

f) „neteisėta pagalba“ – tai nauja pagalba, įgyvendinta prieštaraujant [EB 88] straipsniui“.

4 Šio reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„Pagalba, apie kurią reikia pranešti pagal 2 straipsnio 1 dalį, neskiriama tol, kol Komisija nepriima tokią pagalbą patvirtinančio sprendimo, arba kol nelaikoma, kad Komisija tokį sprendimą priėmė.“

5 Šio reglamento 15 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Komisijos įgaliojimams išieškoti pagalbą taikomas dešimties metų senaties terminas.

2. Senaties terminas prasideda tą dieną, kai pagalbos gavėjui suteikiama neteisėta pagalba kaip individuali pagalba arba kaip pagalba pagal atitinkamą pagalbos schemą. <…>

3. Bet kuri pagalba, kuriai taikomas senaties terminas yra pasibaigęs, yra laikoma esama pagalba.“

6 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą Nr. 659/1999 (OL L 140, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 4 t., p. 3), 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„<…> taikomos pagalbos pakeitimai – tai visi pakeitimai, išskyrus grynai formalaus ir administracinio pobūdžio pakeitimus, kurie negali turėti įtakos pagalbos priemonės atitikimui bendrosios rinkos reikalavimams. <…>“

Graikijos teisė

7 ATE buvo įsteigta Įstatymu Nr. 4332/1929 (FEK A’ 283, 1929 m. rugpjūčio 16 d.). Šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Įsteigiamas savarankiškas visuomeninius poreikius tenkinantis bankas [ATE], kurio pagrindinė buveinė Atėnuose ir kurio paskirtis teikti kreditus žemės ūkiui visomis įmanomomis formomis, stiprinti bendrovių organizavimą ir bendrai gerinti žemės ūkio veiklos ir susijusių veiklos rūšių sąlygas.“

8 Siekiant kompensuoti didesnę žemės ūkio kredito teikimo riziką, minėto įstatymo 12 straipsniu ir 13 straipsnio 1 dalimi ATE buvo suteiktos specialios privilegijos (toliau – pagrindinėje byloje nagrinėjamos privilegijos), būtent:

— teisė įregistruoti jo skolininkams, ūkininkams ar kitiems asmenims, vykdantiems su žemės ūkiu susijusią veiklą, priklausančio nekilnojamojo turto hipoteką, nesant reikalo jam su minėtais asmenimis sudaryti hipotekos sutarties,

— teisė įgyvendinti priverstinį išieškojimą pateikiant paprastą nedalyvaujant valdžios institucijoms paengtą dokumentą, kaip antai kredito dokumentą, kuris pats yra vykdomasis priverstinio išieškojimo dokumentas,

— atleidimas nuo mokesčių ir rinkliavų, susijusių su šios hipotekos registracija ir priverstiniu išieškojimu.

9 1987 m. ATE nuostatai buvo išplėsti ir apėmė bet kokios bankinės veiklos vykdymą.

10 Įstatymo Nr. 1914/1990 (FEK A 178, 1990 m. gruodžio 17 d.) 26 straipsnio 1 ir 4 dalyse nustatyta:

„[ATE] pertvarkoma į akcinę bendrovę nuo jos naujų įstatų paskelbimo oficialiojo leidinio, skirto bankinę veiklą vykdančioms akcinėms bendrovėms, numeryje, laikantis akcinėms bendrovėms taikomų nuostatų; šie įstatai turi būti parengti remiantis bankinę veiklą vykdančių akcinių bendrovių veiklą reglamentuojančiomis nuostatomis per šešių mėnesių terminą nuo šio įstatymo paskelbimo ir turi būti patvirtinti finansų ir žemės ūkio ministrų dekretu.

<…>

Visos specialios [ATE] taikomos nuostatos, konkrečiai susijusios su jo turimomis materialinėmis ir procedūrinėmis privilegijomis, atleidimu nuo mokesčių ar kitų prievolių, kreditavimo priemonėmis, kreditorinių reikalavimų užtikrinimu ir, apskritai kalbant, su juo pačiu kaip teisių ir pareigų subjektu, lieka galioti ir taikomos be pakeitimų <…>“

Bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

11 ATE ir P. Sidiropoulos 2001 m. sudarė paskolos sutartį, o 2003 m. – sutartį dėl kredito linijos atidarymo, kad būtų patenkinti P. Sidiropoulos žemės ūkio veiklos poreikiai. Siekdama užtikrinti savo kreditorinius reikalavimus, pasirašius šias sutartis, ATE įregistravo savo skolininko žemės ūkio paskirties sklypo dalies hipoteką.

12 Kitas P. Sidiropoulos kreditorius buvo bankas *Eurobank*, įregistruotas kaip akcinė bendrovė. Šiuo pagrindu *Eurobank* pateikė *Eirinodikeio Dramas* (Dramos taikos teismas) prašymą išduoti mokėjimo įsakymą ir tas teismas jį patenkino.

13 Remdamasis šiuo prašymu išduoti mokėjimo įsakymą, *Eurobank* pradėjo priverstinio išieškojimo procedūrą, susijusią su P. Sidiropoulos žemės ūkio paskirties sklypu. Vykdant šią procedūrą atsirado daugiau kreditorių, įskaitant ATE, kuris, remiantis jo turima hipoteka, buvo pripažintas turinčiu privilegijuoto kreditoriaus statusą. Kadangi žemės sklypo pardavimo kaina buvo mažesnė nei bendra ATE turimų kreditorinių reikalavimų suma, o *Eurobank* nebuvo įtrauktas į privilegijuotų kreditorių sąrašą, jis savo paskolų neatgavo.

14 *Eurobank* užginčijo *Monomeles Protodikeio Dramas* (Dramos pirmosios instancijos teismas, bylą nagrinėjantis vieno teisėjo sudėties) ATE pripažintą statusą kreditorių eiliškumo sąraše ir teigė, kad ATE įregistruota hipoteka prieštaravo EB 87 straipsniui, todėl ji turėjo būti panaikinta. Šis teismas ieškinį atmetė.

15 *Eurobank* dėl šio sprendimo padavė apeliacinį skundą *Monomeles Efeteio Thrakis* (Trakijos apeliacinis teismas, bylą nagrinėjantis vieno teisėjo sudėties); šis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. a) Ar į [EB 87 straipsnio 1 dalies] taikymo sritį patenka materialinės ir procedūrinės privilegijos, kurios [ATE] suteiktos Įstatymo Nr. 4332/1929 12 straipsniu ir 13 straipsnio 1 dalimi, [siejamais su] 26 straipsnio 1 dalimi?

b) Ar toks ribojimas taikomas ir tuo atveju, jei būtų nustatyta, kad [ATE] remdamasi savo įstatais ir toliau vykdo „visuomeninės naudos“ veiklą?

2. Jei į pirmojo klausimo a ir b dalis būtų atsakyta teigiamai, ar Graikijos Respublika, norėdama ir toliau taikyti minėtas privilegijas, turi pradėti vykdyti procedūrą pagal [EB 88 straipsnio 3 dalį]?

3. Ar šioje byloje *Monomeles Efeteio Thrakis* turi netaikyti Įstatymo Nr. 4332/1929 12 straipsnio ir 13 straipsnio 1 dalies nuostatų, nes jos gali prieštarauti [EB 87 straipsnio 1 dalies] ir [EB 88 straipsnio 3 dalies] nuostatoms?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo a dalies

16 Pirmojo klausimo a dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 87 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ji taikoma bankui suteiktoms privilegijoms, kaip antai teisei vienašališkai įregistruoti ūkininkams arba kitiems asmenims, užsiimantiems su žemės ūkiu susijusia veikla, priklausančio nekilnojamojo turto hipoteką, teisei įgyvendinti priverstinį išieškojimą pateikiant paprastą nedalyvaujant valdžios institucijoms parengtą dokumentą ir atleidimui nuo rinkliavų ir mokesčių, susijusių su šios hipotekos registracija ir priverstiniu išieškojimu.

17 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog norint, kad nacionalinė priemonė būtų kvalifikuojama kaip pagalba pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, reikia: pirma, kad būtų valstybės priemonė arba priemonė panaudojant valstybės išteklius, antra, ši priemonė turi daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, trečia, ja turi būti suteikta atrankinės naudos jos gavėjui ir, ketvirta, ji turi iškraipyti ar galėti iškraipyti konkurenciją (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Deutsche Post*, C-399/08 P, EU:C:2010:481, 38 ir 39 punktus ir juose nurodytą teismų praktiką).

18 Pirmiausia, kalbant apie pirmąją sąlygą, susijusią su valstybės įsikišimo priemone arba priemone naudojant valstybės išteklius, reikia priminti, kad tik tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybės išteklių suteikta nauda arba nauda, dėl kurios valstybė prisiima papildomų įsipareigojimų, laikytina pagalba, kaip ji suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį. Iš tikrųjų iš pačios šios nuostatos formuluotės ir EB 88 straipsnyje įtvirtintų procedūros taisyklių matyti, kad kitokiomis nei valstybės ištekliai priemonėmis suteikti pranašumai nepatenka į nagrinėjamų nuostatų taikymo sritį (Sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom / Komisija ir kt. ir Komisija / Prancūzija ir kt.*, C-399/10 P ir C-401/10 P, EU:C:2013:175, 99 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

19 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, siekiant nustatyti, ar gavėjui suteikta nauda apsunkina valstybės biudžetą, reikia patikrinti, ar yra pakankamai tiesioginis ryšys tarp, pirma, gavėjui suteikiamos naudos ir, antra, sumažėjusio valstybės biudžeto arba net pakankamai konkrečios jam tenkančios naštos ekonominės rizikos (Sprendimo *Bouygues ir Bouygues Télécom / Komisija ir kt. ir Komisija / Prancūzija ir kt.*, C-399/10 P ir C-401/10 P, EU:C:2013:175, 109 punktas).

20 Kalbant apie sąlygą, pagal kurią nagrinėjama įsikišimo priemonė turi būti vertinama kaip naudos, kurią sutinkama priimti, suteikimas jos gavėjui, primintina, kad valstybės pagalba laikomas kišimasis, kuris, kad ir kokia būtų jo forma, gali tiesiogiai ar netiesiogiai suteikti įmonėms pranašumą arba kuris turi būti laikomas ekonomine nauda, kurios įmonė gavėja nebūtų gavusi normaliomis rinkos sąlygomis (Sprendimo *Ministerio de Defensa ir Navantia*, C-522/13, EU:C:2014:2262, 21 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

21 Taigi, pagalba pirmiausia laikomos intervencinės priemonės, kuriomis įvairiais būdais sumažinamos išlaidos, paprastai įtraukiamos į įmonių biudžetą, ir kurios, nors nebūdamos subsidijos siaurąja šios sąvokos prasme, yra tokio pat pobūdžio ir turi tokį pat poveikį (Sprendimo *Ministerio de Defensa ir Navantia*, C-522/13, EU:C:2014:2262, 22 punktas).

22 Taip pat reikia priminti, kad EB 87 straipsnyje iš esmės draudžiama pagalba, kuria „palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba“, t. y. atrankinio pobūdžio pagalba (Sprendimo *P*, C-6/12, EU:C:2013:525, 17 punktas). Bendrai visiems ūkio subjektams taikoma priemone suteikiamas pranašumas nėra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-66/02, EU:C:2005:768, 99 punktą).

23 Galiausiai, dėl sąlygų, susijusių su poveikiu valstybių narių tarpusavio prekybai ir konkurencijos iškraipymo pavojumi, reikia priminti, kad, siekiant nacionalinę priemonę kvalifikuoti kaip valstybės pagalbą, neprivaloma konstatuoti, kad ši pagalba turėjo realią įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ar kad realiai iškraipė konkurenciją; reikia tik išsiaiškinti, ar tokia pagalba gali daryti poveikį tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją (Sprendimo *Libert ir kt.*, C-197/11 ir C-203/11, EU:C:2013:288, 76 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

24 Konkrečiai kalbant, kai valstybės narės suteikta pagalba sustiprina įmonės padėtį, palyginti su kitomis Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis, reikia laikyti, kad pagalba turėjo įtakos šiai prekybai (Sprendimo *Libert ir kt.*, C-197/11 ir C-203/11, EU:C:2013:288, 77 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

25 Primintina, jog nebūtina, kad pagalbą gaunanti įmonė pati dalyvautų valstybių narių tarpusavio prekyboje. Ypač kai valstybės suteikta pagalba sustiprina įmonės padėtį, palyginti su kitomis Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis, reikia manyti, kad pagalba turėjo įtakos šiai prekybai. Be to, nebūtina, kad įmonė pagalbos gavėja pati dalyvautų Bendrijos vidaus prekyboje. Kai valstybė narė įmonei suteikia pagalbą, vidaus veiklos mastai gali būti išlaikyti arba išaugti, o dėl to kitose valstybėse narėse įsteigtų įmonių galimybė patekti į šios valstybės narės rinką gali sumažėti. Be to, sustiprėjusi įmonė, kuri iki tol nedalyvavo valstybių narių tarpusavio prekyboje, gali užimti tokią padėtį, kuri leidžia jai patekti į kitos valstybės narės rinką (Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.*, C-222/04, EU:C:2006:8, 143 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

26 Siekiant atsakyti į pateiktą klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į šio sprendimo ankstesniuose punktuose nurodytą teismo praktiką, įmonės turimos privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, atitinka visas keturias sąlygas, kad jas, atsižvelgiant į toliau nurodomus aiškinimo kriterijus, būtų galima laikyti valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį.

27 Kalbant apie privilegijas, kuriomis pagal Įstatymą Nr. 4332/1929 naudojasi ATE, negalima atmesti galimybės, kad joms taikoma EB 87 straipsnio 1 dalis.

28 Visų pirma, dėl šių privilegijų, ypač dėl minėtame įstatyme nustatyto atleidimo nuo mokesčių, valstybės narės biudžetas gali prarasti tam tikrų įplaukų, todėl jos biudžetas sumažėtų. Be to, toks atleidimas gali sumažinti banko biudžetui paprastai tenkančią naštą ir taip suteikti jam ekonominį pranašumą, palyginti su jo konkurentais. Iš tiesų, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nematyti, kad kiti bankai gali pasinaudoti tokiu atleidimu, o tai rodo, kad ši priemonė yra atrankinė. Galiausiai, negalima atmesti, kad minėtas atleidimas, siejamas su kitomis Įstatymo Nr. 4332/1929 suteiktomis privilegijomis, sustiprina ATE poziciją, palyginti su konkuruojančiais bankais, kurie užsiima paslaugų veikla Bendrijos mastu, ir kad jis apsunkina kitose valstybėse narėse įsteigtų bankų galimybę patekti į valstybės narės rinką.

29 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmojo klausimo a dalį teiktinas toks atsakymas: EB 87 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji gali būti taikoma privilegijoms, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, dėl kurių bankas turi teisę vienašališkai įregistruoti ūkininkams ar kitiems asmenims, vykdantiems su žemės ūkiu susijusią veiklą, priklausančio nekilnojamojo turto hipoteką, teisę įgyvendinti priverstinį išieškojimą pateikiant paprastą nedalyvaujant valdžios institucijoms parengtą dokumentą ir teisę būti atleistam nuo su šiuo įrašymu susijusių mokesčių ir rinkliavų mokėjimo. Tačiau, ar taip yra pagrindinėje byloje, turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl pirmojo klausimo b dalies

30 Pirmojo klausimo b dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kokį poveikį, atsižvelgiant į atsakymą į pirmojo klausimo a dalį, turi tai, kad privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios nacionalinės teisės aktais buvo suteiktos savarankiškam visuomeninius poreikius tenkinančiam bankui, atsižvelgiant į jo vykdomą žemės ūkio veiklos kreditavimo veiklą ir jam priskirtas konkrečias užduotis, kai jis buvo steigiamas, toliau galioja net ir išplėtus šio banko funkcijas ir jam įgijus teisę vykdyti bet kokią bankinę veiklą ir kad minėtas bankas tapo akcine bendrove.

31 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką tokios priemonės kaip kompensacija už paslaugas, kurias teikia naudos gaunančios įmonės, vykdydamos savo su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, ir dėl to šios įmonės realiai negauna jokios finansinės naudos, ir dėl minėtos priemonės šios įmonės neatsiduria palankesnėje konkurencinėje padėtyje, palyginti su

kitomis su jomis konkuruojančiomis įmonėmis, nelaikoma pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį (Sprendimo *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-140/09, EU:C:2010:335, 35 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

32 Teisingumo Teismas, be kita ko, pridūrė, jog tam, kad konkrečiu atveju tokia kompensacija nebūtų pripažinta valstybės pagalba, turi būti įvykdytos tam tikros sąlygos (Sprendimo *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-140/09, EU:C:2010:335, 36 punktas).

33 Pirma, įmonė gavėja privalo veiksmingai vykdyti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, o šie įsipareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti. Antra, kriterijai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turi būti nustatyti iš anksto objektyviai ir skaidriai, kad nebūtų suteikta ekonominė nauda, kuri galėtų sudaryti palankesnes sąlygas įmonei gavėjai, palyginti su konkuruojančiomis įmonėmis. Trečia, kompensacija negali viršyti to, kas būtina, siekiant padengti visas sąnaudas ar dalį jų, kurių patiriama vykdant su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, atsižvelgiant į gautas atitinkamas įplaukas ir protingą pelną, susijusį su šių įsipareigojimų vykdymu. Ketvirta, minėta kompensacija turi būti nustatyta išanalizavus išlaidas, kurių būtų turėjusi vidutinė, tinkamai valdoma įmonė, turinti tinkamų priemonių, būtinų nustatytiems su viešąja paslauga susijusiems įsipareigojimams vykdyti, atsižvelgiant į su tuo susijusias pajamas ir protingą pelną, gaunamą už šių įsipareigojimų vykdymą (Sprendimo *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-140/09, EU:C:2010:335, 37–40 punktai ir juose nurodyta teismų praktika).

34 Taigi, atsižvelgdamas į ankstesniuose šio sprendimo punktuose cituotą teismo praktiką, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, pirma, išplėtus ATE veiklos sritį ir padarius įstatų pakeitimus, pagrindinėje byloje nagrinėjamos privilegijos yra kompensacija už jo paslaugas, suteiktas vykdant su viešąja paslauga susijusius įpareigojimus.

35 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmojo klausimo b dalį reikia atsakyti taip, kad atsakymui į pirmojo klausimo a dalį gali daryti poveikį tai, kad privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios nacionalinės teisės aktais buvo suteiktos savarankiškam visuomeniniu poreikius tenkinančiam bankui, atsižvelgiant į jo vykdomą žemės ūkio veiklos kreditavimo veiklą ir jam priskirtas konkrečias užduotis, kai jis buvo steigiamas, toliau taikomos net ir išplėtus šio banko funkcijas ir jam įgijus teisę vykdyti bet kokią bankinę veiklą ir kad minėtas bankas tapo akcine bendrove. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į visas reikšmingas faktines ir teisines aplinkybes, įvykdytos keturios kumuliacinės sąlygos, kurios, remiantis Teisingumo Teismo praktika, leistų daryti išvadą, jog minėtos privilegijos yra kompensacija už šio banko paslaugas, suteiktas vykdant su viešąją paslauga susijusius įpareigojimus, ir kad dėl to jos nekvalifikuotinos kaip valstybės pagalba.

Dėl antrojo klausimo

36 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 87 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad kai privilegijos, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, patenka į šios nuostatos taikymo sritį, jas suteikusi valstybė narė turi vykdyti išankstinę kontrolės procedūrą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį.

37 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal EB 88 straipsnio 3 dalį Komisija turi būti laiku informuojama apie naują pagalbą ir ji neįgyvendinama tol, kol priimamas galutinis sprendimas, o pagal EB 88 straipsnio 1 dalį esama pagalba gali būti įgyvendinama tol, kol Komisija nustato, kad ji nesuderinama su bendrąja rinka (Sprendimo *Kremikovtzi*, C-262/11, EU:C:2012:760, 49 punktas ir jame nurodyta teismų praktika). EB 88 straipsnio 3 dalyje nacionaliniams teismams nenustatyta kompetencija uždrausti įgyvendinti esamą pagalbą (Sprendimo *P*, C-6/12, EU:C:2013:525, 41 punktas).

38 Reikia išnagrinėti, ar privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti laikomos esama pagalba.

39 Pagal Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punktą pagalba gali būti kvalifikuojama kaip esama pagalba tuomet, kai ji arba buvo suteikta prieš atitinkamoje valstybėje narėje įsigaliojant Sutarčiai ir toliau be pakeitimų joje taikoma, arba kai ji buvo suteikta įsigaliojus Sutarčiai atitinkamoje valstybėje narėje, tačiau pasibaigė minėto reglamento 15 straipsnio 3 dalyje numatytas dešimties metų senaties terminas.

40 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, pirma, ar, atsižvelgiant konkrečiai į nagrinėjant pirmąjį klausimą nurodytas aplinkybes, tokios privilegijos, kaip suteiktos ATE nuo jo įsteigimo 1929 m., atitiko valstybės pagalbos požymius, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, ir, kadangi jos buvo suteiktos prieš įsigaliojant Sutarčiai atitinkamoje valstybėje narėje, jos turi būti laikomos esama pagalba.

41 Jeigu šiuo atveju taip yra, minėtas teismas turi patikrinti, antra, ar, atsižvelgiant į ATE dalinius pakeitimus, padarytus 1987 m. ir 1990 m., ir ypač į jo veiklos išplėtimą, gali būti laikoma, kad iš pradžių suteiktos privilegijos buvo iš dalies pakeistos, nes jo kreditavimo veikla buvo išplėsta, kad apimtų papildomas, iš pradžių nenumatytas, kreditavimo veiklas. Jeigu taip yra, tuomet iš principo valstybė narė turėjo vykdyti išankstinę kontrolės procedūrą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį. Tačiau jei taip nėra, minėta procedūra neturėjo būti vykdoma.

42 Be to, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, kad nagrinėjamos privilegijos tada, kai jos buvo suteiktos ATE, nebuvo valstybės pagalba, bet ja tapo po Sutarties įsigaliojimo atitinkamoje valstybėje narėje išplėtus ATE veiklą ir padarius jo įstatų pakeitimus, pagrindinėje byloje nagrinėjamos privilegijos iš principo negali būti laikomos esama pagalba.

43 Vis dėlto jas vis tiek galima laikyti esama pagalba, jei, kaip nurodyta šio sprendimo 39 punkte, buvo pasibaigęs Reglamento Nr. 659/1999 15 straipsnio 3 dalyje numatytas senaties terminas. Tokiu atveju valstybė narė negali būti įpareigota vykdyti EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytos išankstinės kontrolės procedūros.

44 Priešingu atveju, jei šis senaties terminas vis dar tęsėsi, nagrinėjamos privilegijos sudarytų naują pagalbą ir atitinkama valstybė narė, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkto, privalėtų vykdyti EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytą išankstinę kontrolės procedūrą.

45 Todėl šio sprendimo 41 ir 42 punktuose nurodytais atvejais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, minėtas senaties terminas pasibaigė.

46 Atsižvelgiant į tai, kas pirma išdėstyta, į antrąjį klausimą teiktinas toks atsakymas: EB 87 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad kai privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, patenka į šios nuostatos taikymo sritį, jas suteikusi valstybė narė turi vykdyti išankstinę kontrolės procedūrą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, jei šios privilegijos po Sutarties įsigaliojimo atitinkamoje valstybėje narėje tapo nauja pagalba ir nėra pasibaigęs Reglamento Nr. 659/1999 15 straipsnio 3 dalyje nustatytas senaties terminas, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl trečiojo klausimo

47 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 87 straipsnio 1 dalį ir 88 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad kai privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, neatitinka šių nuostatų, šis teismas turi uždrausti taikyti jas nustatančias nacionalines nuostatas.

48 Šiuo klausimu reikia patikslinti, kad atsakymas į šį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui gali būti naudingas tik tuomet, jei tai yra nauja pagalba, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio c punktą.

49 Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkto, tik naujai pagalbai taikoma išankstinės kontrolės procedūra pagal EB 88 straipsnio 3 dalį.

50 Iš EB 88 straipsnio 3 dalies ir iš Reglamento Nr. 659/1999 3 straipsnio matyti, kad nauja pagalba negali būti įgyvendinta, kol Komisija nepriėmė sprendimo, kuriuo ją teikti leidžiama.

51 Darytina išvada, kad nauja valstybės pagalba, kuri buvo įgyvendinta pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalies reikalavimus, yra neteisėta. Toks aiškinimas, beje, patvirtinamas Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio f punkte (Sprendimo *Residex Capital IV*, C-275/10, EU:C:2011:814, 28 punktas).

52 Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionaliniai teismai turi padaryti visas atitinkamas išvadas pagal nacionalinę teisę tiek dėl pagalbos įgyvendinimo aktų teisėtumo, tiek finansinės paramos, suteiktos neatsižvelgus į minėtą nuostatą, susigrąžinimo (Sprendimo *Xunta de Galicia*, C-71/04, EU:C:2005:493, 49 punktas).

53 Darytina išvada, kad jei atitinkama valstybė narė pažeidė EB 88 straipsnio 3 dalį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi uždrausti taikyti nacionalines nuostatas, kuriomis nustatomos neteisėtos privilegijos.

54 Atsižvelgiant į pirma nurodytus svarstymus, į trečiąjį klausimą teiktinas toks atsakymas: EB 87 straipsnio 1 dalį ir 88 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog nagrinėjamos privilegijos, atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą, sudaro naują pagalbą, jis turi uždrausti taikyti tokias nacionalines nuostatas, kuriomis nustatomos tokios privilegijos, nes jos neatitinka Sutarties nuostatų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1. EB 87 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji gali būti taikoma privilegijoms, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, dėl kurių bankas turi teisę vienašališkai įregistruoti ūkininkams ar kitiems asmenims, vykdantiems su žemės ūkiu susijusią veiklą, priklausančio nekilnojamojo turto hipoteką, teisę įgyvendinti priverstinį išieškojimą pateikiant paprastą nedalyvaujant valdžios institucijoms parengtą dokumentą ir teisę būti atleistas nuo mokesčių ir su šiuo įrašymu susijusių rinkliavų mokėjimo. Tačiau, ar taip yra pagrindinėje byloje, turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

2. Atsakymui į pirmojo klausimo a dalį gali daryti poveikį tai, kad privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios nacionalinės teisės aktais buvo suteiktos savarankiškam visuomeninius poreikius tenkinančiam bankui, atsižvelgiant į jo vykdomą žemės ūkio veiklos kreditavimo veiklą ir jam priskirtas konkrečias užduotis, kai jis buvo steigiamas, toliau taikomos net ir išplėtus šio banko funkcijas ir jam įgijus teisę vykdyti bet kokią bankinę veiklą ir kad minėtas bankas tapo akcine bendrove. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į visas faktines ir teisines aplinkybes, šioje byloje įvykdytos keturios kumuliacinės sąlygos, kurios, remiantis Teisingumo Teismo praktika, leistų daryti išvadą, jog minėtos privilegijos yra kompensacija už jo paslaugas, suteiktas vykdant su viešąja paslauga susijusius įpareigojimus.

3. EB 87 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad kai privilegijos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, patenka į šios nuostatos taikymo sritį, jas suteikusi valstybė narė turi vykdyti išankstinę kontrolės procedūrą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, jei šios privilegijos po Sutarties įsigaliojimo atitinkamoje valstybėje narėje tapo nauja pagalba ir nėra pasibaigęs 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB 88 straipsnio taikymo taisykles, 15 straipsnio 3 dalyje nustatytas senaties terminas, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

4. EB 87 straipsnio 1 dalį ir 88 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog nagrinėjamos privilegijos, atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą, sudaro naują pagalbą, jis turi uždrausti taikyti tokias nacionalines nuostatas, kuriomis nustatomos tokios privilegijos, nes jos neatitinka Sutarties nuostatų.

Parašai.